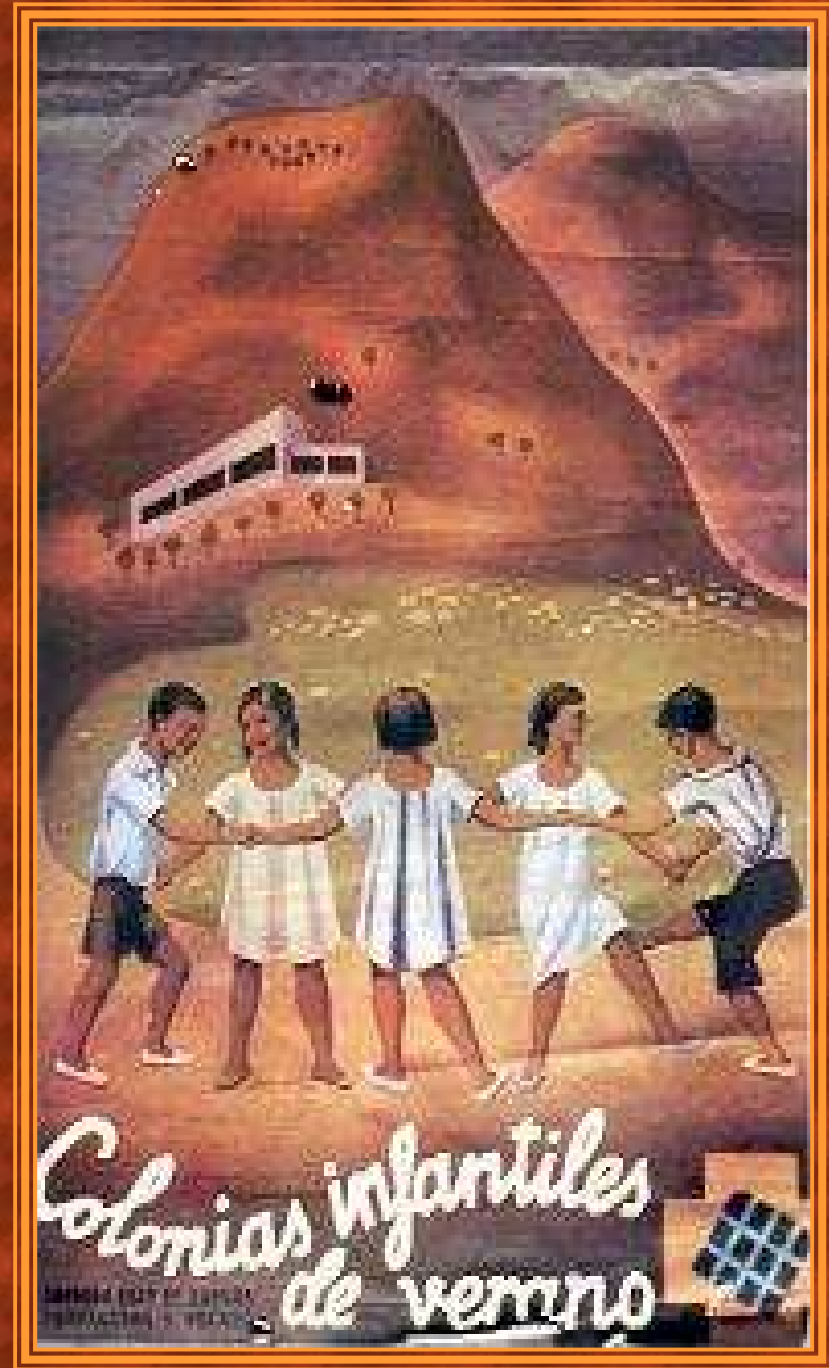
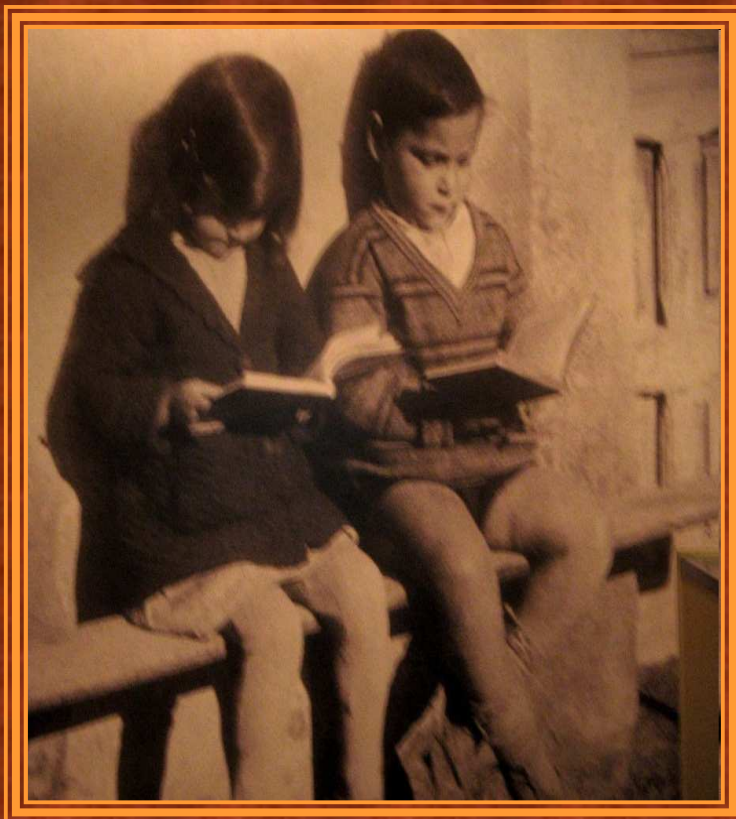

*Jema 6: Cultura
material i
pràctiques
escolars*

*La funció social
de l'escola*

La funció social de l'escola

L'escola ha d'estendre la seua acció i arrelar-se en la societat. Amb aquesta finalitat organitzarà:

- Organismes de participació social
  - Juntes i/o Consells locals d'ensenyament primari.
- Organismes de protecció social:
  - Mutualitats escolars.
  - Vedats escolars.
  - Colònies escolars.
  - Robers.
  - Cantines.
  - Biblioteques.

Organismes de participació social

- Juntas locales de Primera Enseñanza.
- Llei Moyano, 1857.
- Composició: l' Alcalde, president; un regidor (Síndic), el rector; el Jutge municipal; el metge; tres pares de família i dues mares (en més de 10.000 habitants; dos i un veïnat menor). El governador nomenarà els Vocals en concepte de pares i mares de família, segons proposta feta per l' Ajuntament.
- Funcions: promoure la creació d'escoles; vetlar perquè complisquen les lleis i els reglaments; tenir cura que en el pressupost municipal estiga inclosa la partida que calga per tal de satisfer les obligacions de l'ensenyament.
- Reial decret que les reorganitza, en 2/IX/1902 i 3/IX/1927.

Organismes de participació social

- Consells Locals d'Ensenyament Primari (1931-1936). Decret 9 de juny de 1931 (Gaceta 10).
- Organismes de participació: **Cap de Sanitat**; els i les **mestres**, **representant de l'Ajuntament**, **pare i mare de família** (elegits per votació entre els pares que envien els xiquets i les xiquetes a les escoles).
- Elegits: mestre i mestra elegits pels companys); **Pare i mare de família** (elegits per votació entre els pares que envien els xiquets i xiquetes a les escoles).
- Consells Locals d'Ensenyament Primari (1936-1939).
- Organismes de participació: mestres, pares i mares, metge i representant de l'Ajuntament.
- Designats per partits polítics i organitzacions obreres.

Organismes de participació social

- Consells Locals d'Ensenyament primari (1931-1936). Decret 9 de juny de 1931 (Gaceta 10).
- Institucions ciutadanes per tal de defensar els interessos del xiquet i de l'escola.
  - Empara de la tasca del mestre.
  - Cap missió de tipus estrictament tècnic.
  - Recollir inquietuds dels veïns del poble.
  - Transmetre a autoritats les necessitats educatives
  - Intervenir de cara als pares per interessar-los per l'escola.
  - Orientar de cara a les noves directrius: laïcisme, lectura...
  - Tenir cura de l'assistència escolar per tal d'aconseguir la normalitat.
  - Vetlar perquè les escoles es troben instal·lades en locals adequats i per les bones condicions del material d'ensenyament, del mobiliari i de la decoració de l'escola.
  - Tenir cura que els mestres disposen de casa, habitació decorosa, certificar les preses de possessió i els cessaments dels mestres i concedir permisos breus.
  - Estimular l'assistència a classes d'adults. Col·laborar amb el mestre organitzant conferències, lectures...
- Fomentar les institucions de protecció escolar.

Organismes de participació social

- Junes Municipals (o Locals) de Primera Ensenyança.
- Ordre de 19/06/1939 (BOE 27/06/1939).
- Composició:
  - Alcalde.
  - Regidor designat per l'Ajuntament.
  - Mestre o mestra d'escoles públiques i un altre/a de privades, designats per la Junta Provincial d'Ensenyament Primari.
  - Eclesiàstic designat pel Bisbe.
  - Metge, designat pel Governador civil.
  - Un pare i una mare designats per l'Associació local de pares de família o pel Governador civil.
  - El 1942, s'afegirà un representant del SEM (Servicio español del Magisterio).

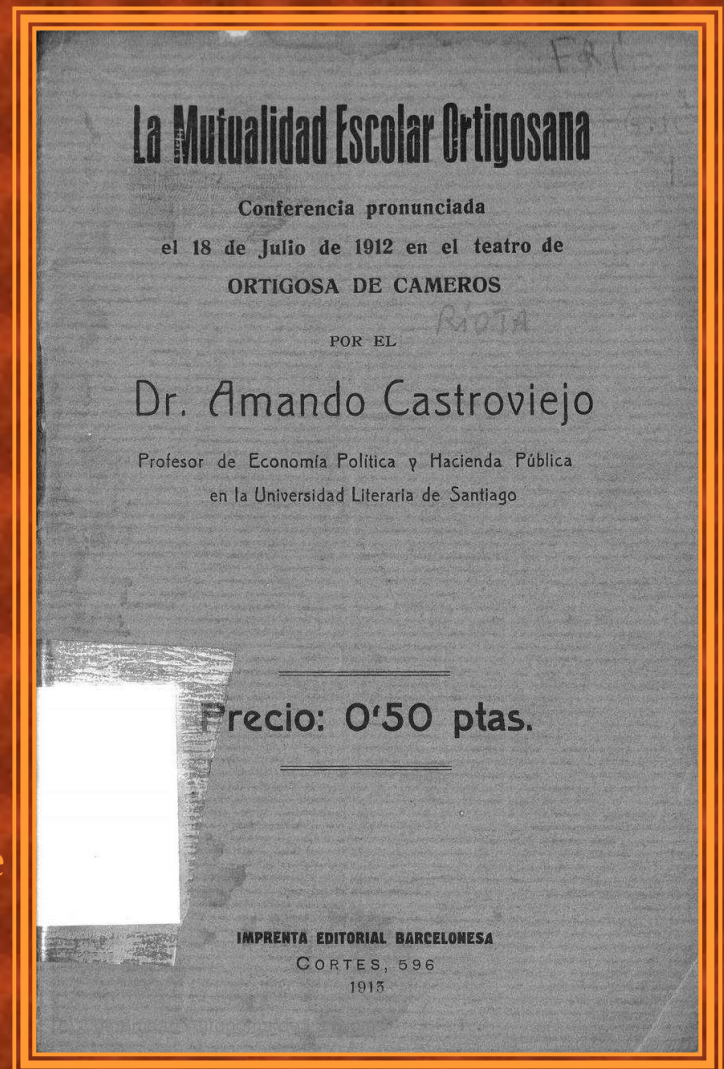

Organismes de protecció escolar

Mutualitats escolars:

- L'institut nacional de previsió volia implantar les ensenyances de la previsió en les escoles per tal d'iniciar els xiquets en les virtuts de l'estalvi.
- Foren creades pel RD 7/07/1911, i es van declarar obligatòries per a totes les escoles públiques pel RD 20/09/1919.
- Finalitats:
  - Fomentar l'estalvi.
  - Constituir dots infantils.
  - Formar pensions de retir.
  - Els diners recaptats s'ingressaven en les Caixes d'estalvi, protegides pel ministeri de Governació i en la Caixa Postal d'estalvis.
  - La primera mutualitat es va fundar el 1913.

Organismes de protecció escolar

Vedats escolars:

- Implantats en zones rurals, es tractava de xicotetes explotacions agrícoles, de sericicultura, etc. ubicades en camps prop de l'escola. Els seus productes es venien i els beneficis s'ingressaven en els comptes dels mutualistes.

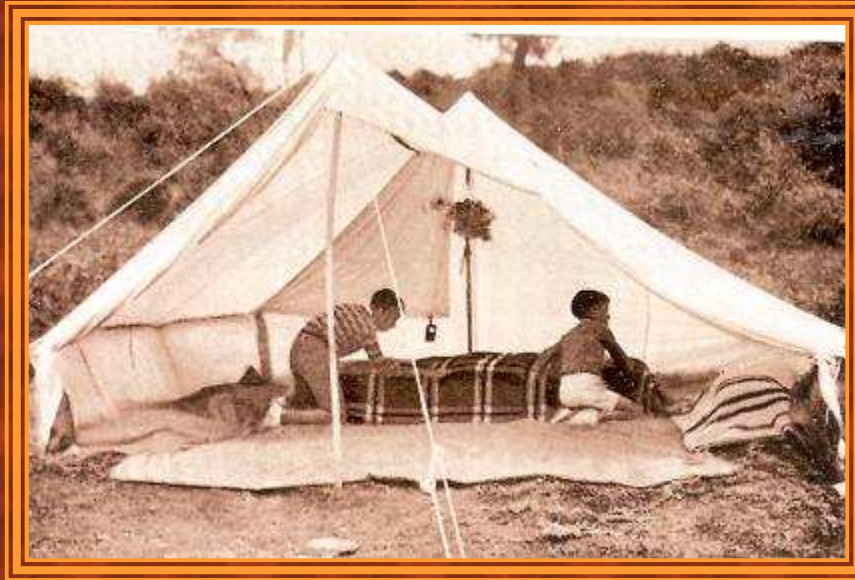
Organismes de protecció escolar

Robers escolars:

- Funció de socors social: proporcionar vestimenta.
- S'hi donava roba usada.
- S'hi confeccionava roba per a alumnes, mestres i mares.
- S'hi organitzaven activitats per tal d'arreplegar diners per a comprar roba.

Organismes de protecció escolar

Colònies:

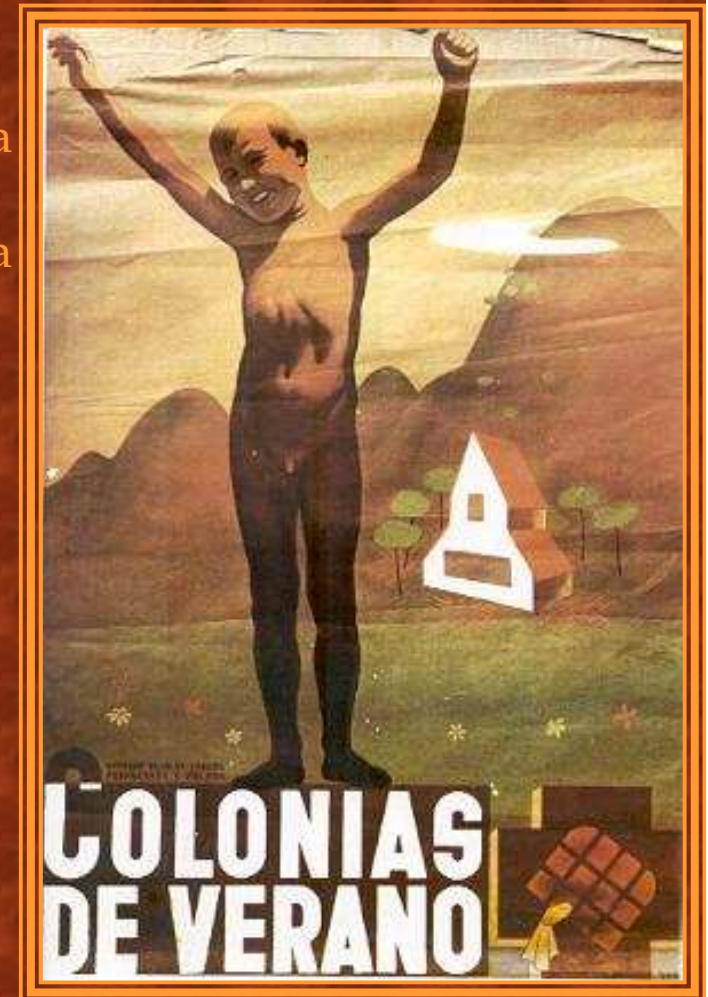
- D'origen europeu, van sorgir en la meitat del s. XIX amb la finalitat d'aconseguir el desenvolupament harmònic del cos i l'esperit infantil, en contacte directe amb la natura.
- A l'Estat espanyol, les fundaren els institucionistes, en concret Manuel B. Cossío, qui, l'estiu del 1887, va crear la Colònia de Sant Vicente de la Barquera (Cantàbria) amb xiquets de les escoles públiques madrilenyes.

Organismes de protecció escolar

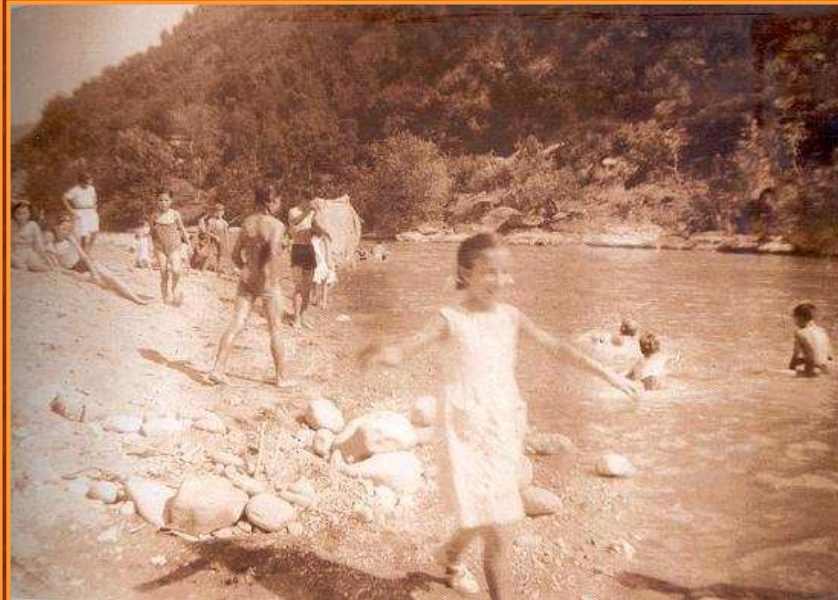
Colònies:

- La primera colònia escolar valenciana la fundà el 1906 a Sogorb (Castelló) el Patronato de la Juventud Obrera, entitat confessional catòlica, la qual va continuar organitzant-la al llarg de diversos anys i va construir un edifici específic a la font de "La Prunera" a Serra (Castelló), que es va inaugurar el 1913.
- També a Serra, s'estableix el 1913 una altra Colònia, la "Colonia Escolar Alpina", organitzada per la Direcció General de Primera Ensenyança, amb 30 colons que pertanyien a escoles nacionals, sota la direcció de Juan José Senent Ibáñez, aleshores estudiant de l'Escola Superior del Magisteri.
- En els anys 1916 i 1917, el Sr. Senent es va fer càrrec de les de Lucena del Cid (Castelló).
- Coordinades des del 1916 per la Junta Valenciana de Colonias Escolares.

Organismes de protecció escolar

Colònies:

- El finançament de les Colònies depenia directament dels organismes o institucions que els donaven suport. Moltes realitzaven col·lectes o festes per a poder pagar les despeses ocasionades.
- L'objectiu era un intent de millorar les condicions de vida dels xiquets i xiquetes durant l'estiu. Acudien a continuar la tasca educativa en un altre ambient (camp o platja) i milloraven les condicions físiques en ingerir una dieta alimentària adequada i pel contacte amb la natura. Eren escoles a l'aire lliure, amb activitats artístiques, esportives, excursions... i contacte directe professor-alumne.

Organismes de protecció escolar

Colònies:

- L'Ajuntament de València creà colònies escolars a Requena, Sinarques, el Villar de l'Arquebisbe, Xelva, Sogorb, la Malva-rosa, Navaixes i Cullera
- Partits polítics:
  - blasquistes a Bunyol, Colònia Blasco Ibañez, la DRV a Agullent,
  - els socialistes i la FETE, la Pablo Iglesias a Setaigües, el Sindicato de la Aguja i els Escolapis (Godelleta).
  - Colònia valencianista a Sant Pau d'Albocàsser.

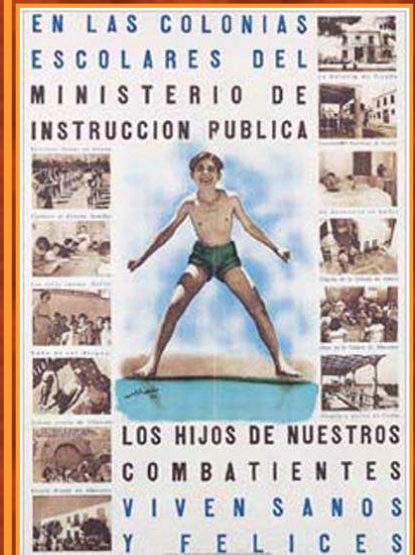

Organismes de protecció escolar

Colònies d'evacuats (1936-1939).

- Consell Nacional d'Assistència Social i pel Ministeri d'Instrucció Pública (departament de Colònies).
1937: es creà la delegació a París per a la Infància evacuada i amb posterioritat, el Consell Nacional de la Infància Evacuada (CNIE), que depenia de la Direcció General de Primera Ensenyança.
- Grups de xiquets i xiquetes evacuats del front de guerra, instal·lats en centres d'acollida en companyia de mestres que s'encarreguen de la seua educació.
- En algunes poblacions, els xiquets evacuats eren allotjats a les cases per les famílies del poble.

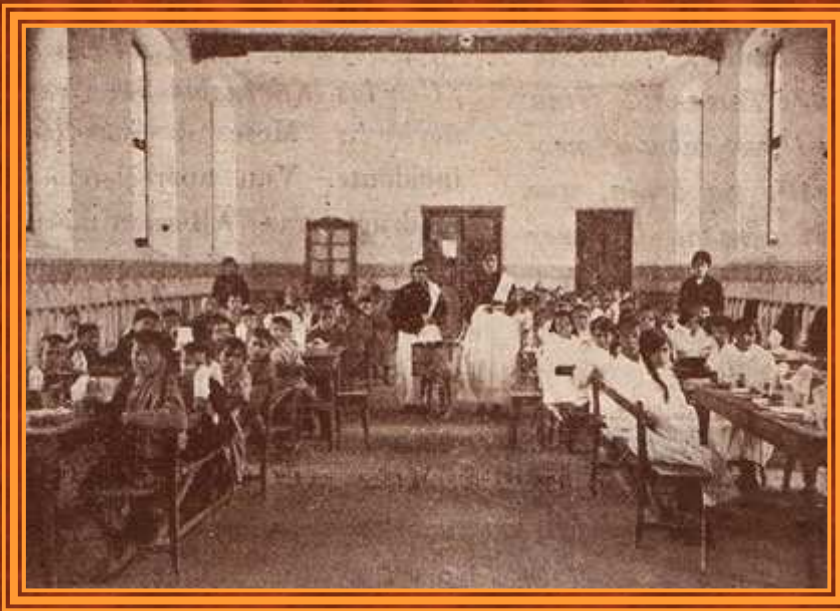

Organismes de protecció escolar

Cantines:

- El Decret de 29/08/1931 esmentava la necessitat d'establir cantines i robers per tal d'arribar a una escola completa.

- a) Estendre l'acció educadora de l'escola nacional primària a actes tan importants en la vida infantil com el menjar i el joc.
- b) Sostraure els escolars de la perniciosa influència del carrer, principalment en les hores en què els seus pares han de deixar-los abandonats.
- c) Reivindicar la infància indigent en els seus indiscutibles drets de la vida i de l'educació integral.

Organismes de protecció escolar

- R. Llopis planteja: “Però que passen tots. Que les cantines no puguin tenir cap altra funció que l’educativa. Són o han de ser una classe més. Que els xiquets que treballen junts i juguen junts puguin també menjar junts. Aquests xiquets que per a treballar, per a jugar i per a menjar no han necessitat saber qui és pobre i qui no ho és tenen avançat molt per a quan la vida els situe en plena lluita social. L’escola és de tots. Ha de ser un oasi en el procés de la nostra existència”.

Organismes de protecció escolar

Biblioteques.

Organismes de protecció escolar

Biblioteques.

- El Patronato de Misiones Pedagógicas va ser creat (disposició del Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts del 29/05/1931) com un organisme que es dedicava a l'extensió de la cultura fins als racons més apartats de tota la geografia. María Moliner
- El Decret de 7/08/1931 del MIP i BA ordena la creació de biblioteques escolars en totes les escoles nacionals i, encara que no va arribar a fer-se realitat, sí que es destinava obligatòriament una part del pressupost municipal (del capítol d'Instrucció Pública) a la compra de llibres.

Organismes de protecció escolar

PATRONATO DE MISIONES PEDAGÓGICAS

Los libros deben ser tratados no sólo con esmero, sino con cariño, porque son amigos que nos proporcionan placer y enseñanza.

Hay que hacer que los libros duren, para que otros obtengan con su lectura la misma alegría y el mismo deleite que nosotros hemos tenido.

La encuadernación conserva el libro y muchas veces es, además, bonita. Por esto debe procurarse que no se estropee. Se envían pliegos de papel fuerte para que, el que lo sepa hacer, enseñe a forrar con esmero los libros.

El forro es como la blusa de trabajo, que conserva y guarda limpio el traje.

Biblioteques.

- Les biblioteques dirigides a l'escola es diferenciaven de les populars pel tipus de llibres que contienien, que es classificaven en dos grans apartats: lectures per als xiquets i lectures per als mestres.
- La selecció d'obres infantils comprenia des de contes populars fins als clàssics de la Literatura Universal, i també obres de geografia, història, física o agricultura.
- Els llibres destinats als mestres pretenien completar-ne la formació teòrica i es componien d'obres que relataven les experiències dels nous corrents pedagògics de les Escoles Noves (italianes, angleses...) o les redactades pels teòrics més prestigiosos: Dewey, Decroly o Pestalozzi.

Organismes de protecció escolar

- Biblioteques franquisme.
- Depuració de les biblioteques republicanes.
- Els Patronatos Provinciales de Archivos Bibliotecas y Museos.
- Els Centres Provincials Coordinadors de biblioteques.

